

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030

Vedtatt i Kommunestyret 20.06.2018

HOL
KOMMUNE

HOL 2030

INNHOLD

INNLEDNING	4
Hol i 2018	5
Muligheter og utfordringer	7
Visjon og gjennomgående tema	9
UTVALGTE PLANTEMA	10
Samfunnskvaliteter	10
Befolkning og bolig	10
Folkehelse	11
Kultur og frivillighet	12
Natur, miljø og friluftsliv	13
Livsløp	14
Hol som oppvekstkommune	14
Hol som helse- og omsorgskommune	15
Arbeid og næringsutvikling	16
Eksisterende næringer	16
Ny næringsutvikling og innovasjon	18
Infrastruktur	19
Samferdsel	19
Teknisk infrastruktur	20
Samfunnssikkerhet og beredskap	21
LANGSIKTIGE AREALSTRATEGIER	22
VIRKEMIDLER FOR Å GJENNOMFØRE INTENSJONENE I KOMMUNEPLANEN	26

INNLEDNING

1. Kommuneplanens samfunnsdel viser retningen for Hol kommune fram mot 2030.
2. Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er kommunens overordnede styringsdokument. Samfunnsdelen tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den danner grunnlaget for kommunens økonomiplan (handlingsdelen) og årlige budsjett, og gir overordnede føringer for tematiske kommunedelplaner og øvrige temaplaner.
3. Bakgrunnen for den nye kommuneplanens samfunnsdel er vedtak i kommunal planstrategi for Hol kommune i perioden 2016-2020, vedtatt i kommunestyret 31. august 2016. Den viser til behov for endringer i form og innhold, tilpasset endringer i samfunnet og kommunens økonomiske situasjon.
4. I planprosessen har det vært lagt vekt på bred medvirkning fra innbyggerne i kommunen. Før oppstart med selve planen, ble det våren 2017 gjennomført en innbyggerundersøkelse blant alle kommunens innbyggere over 18 år. Etter vedtak av planprogram, ble det holdt tre folkemøter; på Geilo, i Dagali og i Hol. Der kunne alle som ønsket det komme med sine meninger om hva kommunen burde ha fokus på mot fremtiden.
5. For å sikre barn og unges innflytelse på kommuneplanen, ble tiende trinn på Geilo barne- og ungdomsskole utfordret til å presentere sine ønsker for fremtiden for kommunestyret. Dette resulterte i mange gode innspill i form av bl.a. presentasjoner, filmer og leserinnlegg.
6. Hol eldreråd og Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne har vært involvert i planrevisjonen gjennom egne orienteringer og ved å avgi høringsuttalelser.

Hol i 2018

Folketall [per 4. kvartal 2017]

4 520 innbyggere

Forventet utvikling

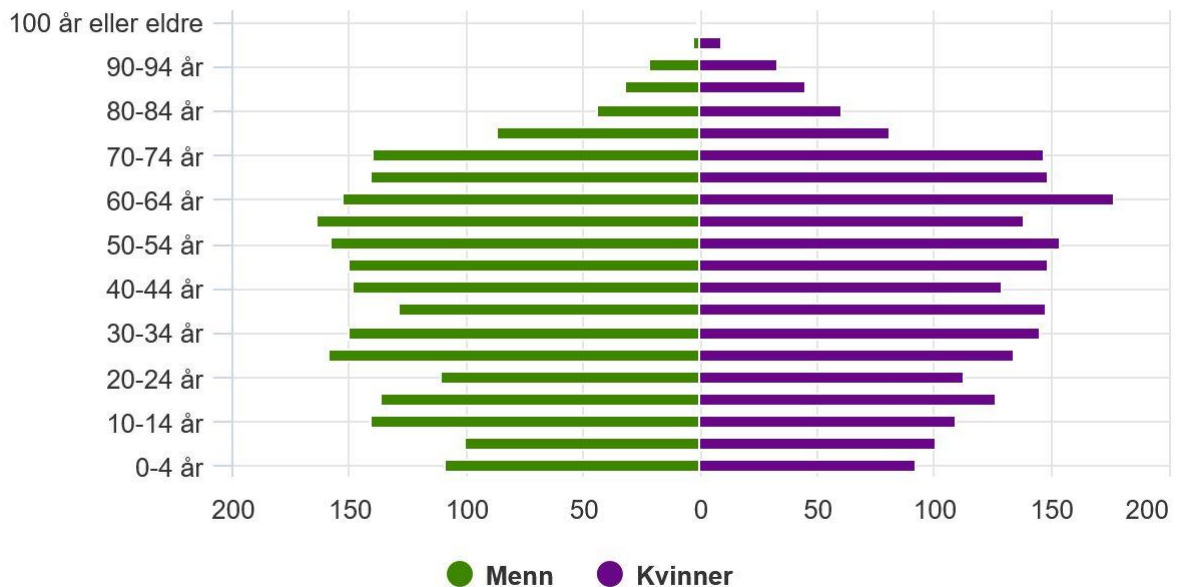
Befolkning i 2030
4 560 innbyggere

Befolkning i 2040
4 615 innbyggere

Aldersfordeling

[per 1. januar]

Kilde: Folkemengde, Statistisk sentralbyrå

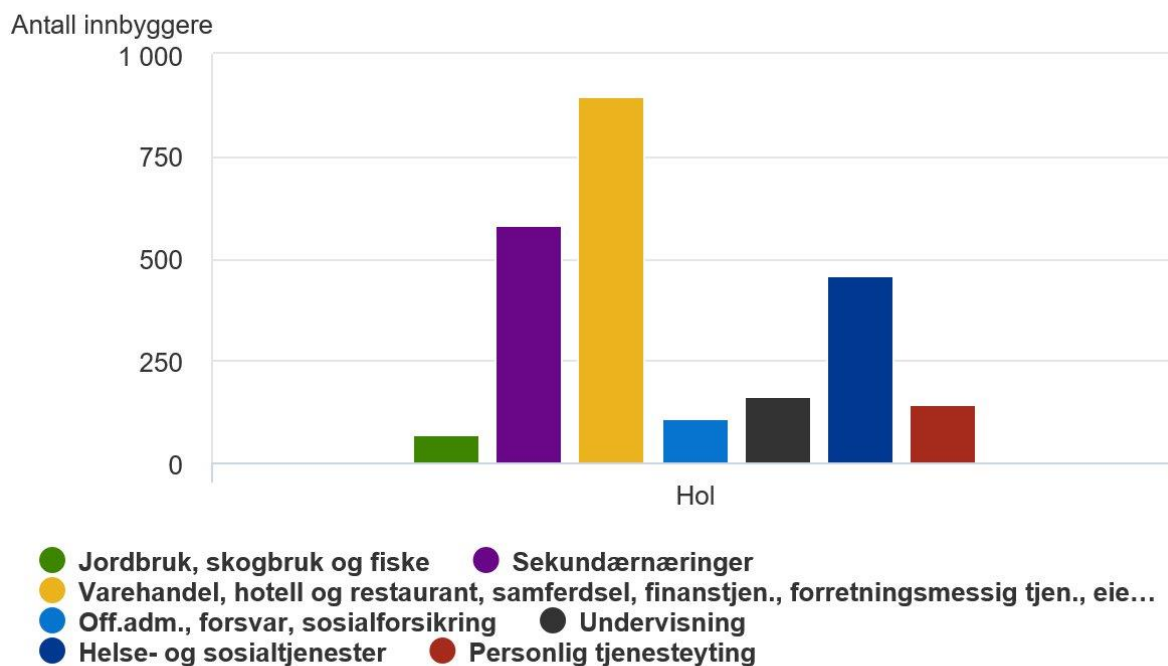

Eneboliger
2 082

Leiligheter
44

Hva innbyggerne arbeider med

Kilde: Registerbasert sysselsetting, Statistisk sentralbyrå

*Sekundærnæringer: Utvinning, industri, kraft- og vannforsyning og bygge- og anleggsvirksomhet.

Barn og utdanning

Barn med barnehageplass

87 % [per 2017]

Elever i SFO/AKS

65,9 % [per 2017]

Elever som får særskilt
norskopplæring

8,8 % [per 2017]

Elever som får tilbud om skoleskysst

29,5 % [per 2017]

Flere nøkkeltall finnes på ssb.no/kommunefakta/hol

Muligheter og utfordringer

1. Hol kommune er en kommune med mange ressurser og muligheter. Hol er en levende kommune, med bosetting i tettsted og grender, et næringsliv i vekst og et aktivt kulturliv. Kommunen har storslått natur med to nasjonalparker, milevis med turstier og skiløyper, villrein og annet dyreliv. Samtidig er Geilo et attraktivt, urbant, sosialt og naturnært tettsted og en helårsdestinasjon. Kommunen har et høyt tjenestenivå overfor sine innbyggere. Innbyggerundersøkelser viser at de som bor her synes det er godt å bo i Hol. Hol har alle muligheter for å kunne vokse i årene fremover.

2. Innbyggertall er nå oppadgående, etter flere år med nedgang. Svakt stigende folketall er resultat av innflytting. Samtidig gjør eldrebeholdningen at gjennomsnittsalderen i kommunen øker. Hol kommune trenger enda flere unge innbyggere for å oppnå ønsket befolkningsutvikling.

	2000	2005	2010	2015	2018	2000-2018	2015-2018
Holet og Moen	827	799	752	710	701	-126	-9
Hovet og Sudndalen	525	526	506	524	494	-31	-30
Dagali	162	157	152	153	145	-17	-8
Skurdalen	227	229	198	191	190	-37	-1
Kvisla/Lien	435	486	455	459	467	32	8
Geilo	2404	2293	2312	2386	2481	77	95
Haugastøl og Ustaoset	56	63	42	38	31	-25	-7
Uoppgitt	6	4	5	10	11	5	1
SUM	4642	4557	4422	4471	4520	-122	49

Antall innbyggere fordelt på områder. Siste to kolonner viser endring. Kilde SSB.

3. Boligmarkedet er preget av få attraktive boligtomter og boliger på markedet. Det ligger riktignok ubebygde boligarealer i private reguleringsplaner med stort potensial. Det finnes ledige boligtomter i de fleste grendene.

4. Hol er en stor hyttekommune og en attraktiv reiselivsdestinasjon, hvor mange av arbeidsplassene er knyttet til besøksnæring. Mange er sysselsatt i varehandel og bygg- og anleggsbransjen, og det er et levende landbruk. Kommunen er ellers en stor arbeidsgiver. For å være konkurransedyktige i framtiden, er det en utfordring å gjøre arbeidsmarkedet mer attraktivt, variert og innovativt.

5. Geilo sentrum er i stadig utvikling. Gjennom de siste årenes opprusting har det blitt et flott tilrettelagt sentrum for handel og arrangementer. Det er fremdeles rom for å videreutvikle Geilo sentrum som et urbant bygdesentrum, en mer sosial møteplass og med en tydelig nasjonalparklandsbyprofil.

---

6. De siste årenes utvikling har gitt kommunen et flott sentrum, flere fritidsboliger, næringsbygg og ikke minst flere gjester. Det er anslått at det på det meste befinner seg rundt 45.000 mennesker i kommunen, og det utfordrer den offentlige infrastrukturen som ikke har hatt samme utbyggingstakt. I årene fremover blir det en utfordring å finne riktig utbyggingsretning og rekkefølge for ny infrastruktur, boliger, næringsareal og reiseliv.

7. Hol kommune har et høyt tjenestenivå for sine innbyggere i både skole, barnehager og helse- og omsorgstjenester, og en del av tjenestene ligger til grendene. Strukturer og ressursbruk innen disse sektorene er tema som stadig vender tilbake. Det er ønskelig med mer forutsigbarhet, spesielt knyttet til plassering av tjenestene, da det er utfordrende for både brukere og ansatte å forholde seg til årlige vurderinger av hvorvidt de skal opprettholdes.

8. Kommunen har utfordringer, spesielt knyttet til å opprettholde folketall i grendene og å tiltrekke seg unge innbyggere. Grunnlaget er likevel tilstede for å utvikle bostedsattraktivitet og arbeidsmarked gjennom målrettede strategier. Samtidig kan vi skape en grønnere utvikling med mer effektiv og miljøvennlig transport, bedre infrastruktur tilpasset eksisterende og fremtidig behov, og redusert nedbygging av jordbruks- og naturområder.

Visjon og gjennomgående tema

Kommunens innbyggere synes det er godt å bo og vokse opp i Hol. I konkurransen med byene og andre kommuner, ønsker vi å fremstå som en attraktiv bo- og arbeidskommune. Vi er en stolt nasjonalparkkommune og et fantastisk reisemål, men først og fremst skal Hol være et sted man vil bo og leve «det gode liv». Hol kommune ønsker å beholde de som bor og vokser opp her, og være attraktiv for nye innbyggere. Kommunen har et godt utgangspunkt for en positiv befolkningsutvikling. Innsatsen må legges i gode og varierte arbeidsplasser og et godt botilbud.

Visjonen for Hol kommune i perioden 2018-2030 er derfor:

Hol kommune skal være en trygg og god kommune å vokse opp og bo i, med vekst i folketallet, der arbeidsmarkedet er variert og hele kommunen er i bruk.

Visjonen peker ut retning for de 11 utvalgte plantemaene:

Samfunnskvaliteter	Befolkning og bolig Folkehelse Kultur og frivillighet Natur, miljø og friluftsliv
Livsløp	Hol som oppvekstkommune Hol som helse- og omsorgskommune
Arbeid og næringsutvikling	Eksisterende næringer Ny næringsutvikling og innovasjon
Infrastruktur	Samferdsel Teknisk infrastruktur Samfunnssikkerhet og beredskap

UTVALGTE PLANTEMA

Samfunnskvaliteter

Befolkning og bolig

Folketallsutviklingen i Hol kommune har vært positiv de siste årene, og nå ved inngangen av 2018 bor det 4520 personer i kommunen. Dette er en gledelig utvikling, og Hol kommune ønsker å stimulere til videre befolkningsvekst i hele kommunen. Det er ønskelig å satse ekstra på tilrettelegging for unge mennesker i etableringsfasen og barnefamilier, for å gi enda mer liv og utjevne alderssammensetningen i lokalsamfunnet. En av de viktigste forutsetningene for økt bosetning er et variert boligmarked. Det er i flere deler av kommunen mangel på både på boligtomter og boliger i markedet. Det er også behov for variasjon i tilgjengelige boliger for å være attraktiv for tilflytting, og ikke minst for å hindre utflytting. Det blir enda viktigere fremover å videreutvikle Geilo som et urbant, sosialt, friluftsnært og attraktivt bosted.

MÅL: Minst 5.000 innbyggere i kommunen i 2030.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. skape trivelige og gode bomiljø gjennom helhetlig og samordnet areal- og transportplanlegging.
2. bidra til at det er tilgjengelige boliger og tomter på Geilo og i alle grendene gjennom kommunal tilrettelegging og samarbeid med private grunneiere.
3. avsette tilstrekkelig sentrumsnære arealer til boligutvikling for fremtiden. I tettsteds- og bygdesentra skal boligbygging prioriteres fremfor andre utbyggingsformål.
4. være pådriver for iverksettelse av vedtatte reguleringsplaner for boligområder.
5. opprettholde og aktivt følge opp boplikt som et verktøy for å sikre at boliger forblir på markedet for fastboende. Herunder skal det vurderes å oppheve slektskapsunntaket.
6. samarbeide regionalt om profilering av Hallingdal som bosted.
7. ha gode boligsosiale tilbud for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet med å mestre egne boforhold.

Folkehelse

Folkehelseloven (2012) er styrende for kommunens folkehelsearbeid. Loven sier bl.a. at *kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.*

Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal være utgangspunkt for arbeidet med mål og strategier for kommunens folkehelsearbeid som vil være egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor.

Folkehelseprofilen viser at Hol kommune jevnt over er bedre enn landsgjennomsnittet for indikatorene innenfor helse og sykdom. Den sier blant annet at det er lavt frafall i videregående skole, men at ungdommene ikke er fornøyd med egen helse og er litt mindre fysisk aktive enn andre steder i landet.

MÅL: En aktiv befolkning med høy livskvalitet

Strategier for å nå målet

Hol kommune skal:

1. ivareta et trygt og inkluderende oppvekstmiljø.
2. ivareta folkehelseperspektivet i all kommunal planlegging, inkludert arealdisponering.
3. satse på forebyggende helsetjenester, som for eksempel friskliv og læring og mestring, i kommunen.
4. delta aktivt i regionalt folkehelsearbeid.
5. benytte frivilligsentralen for å kunne tilby et bredere spekter av fritidsaktiviteter.

Kommunal folkehelsegruppe (FHG) ivaretar oppdraget om å ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen, prioritere tiltak for bedring av folkehelsen, evaluere tiltakene og formidle relaterte saker til kommunale organ.

Kultur og frivillighet

I Hol kommune er det et rikt og variert kulturliv basert på en stor kulturarv og mye frivillig arbeid. Dette er viktige elementer for å skape økt bolyst og en mer attraktiv næringslivskommune. Kommunen tilrettelegger en kulturell infrastruktur som gir alle innbyggere muligheter til å oppleve og delta i et bredt, mangfoldig og stimulerende kulturtilbud. Denne tilretteleggingen består av opplæring i kunst- og kulturfag, et kommunalt og frivillig fritidstilbud og kulturelle arenaer.

MÅL: Et rikt kultur- og organisasjonsliv som kjennetegnes av bredde, mangfold, frivillighet og dugnadsånd

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. legge til rette for at fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet skal være lett tilgjengelig og tilpasset ulike behov og brukergrupper med et mangfold av sosiale møteplasser.
2. støtte og stimulere utvikling av kulturbaserte næringer.
3. legge til rette for formidling og ivaretagelse av kommunes historie.
4. stimulere til enda større frivillig innsats i kulturlivet og organisasjonsarbeidet.
5. legge til rette for at kulturminner og kulturmiljø nyttes i reiselivsnæringa og som ressurs i lokalmiljøene.
6. samordne kulturarbeid på regionalt og lokalt nivå.

Natur, miljø og friluftsliv

Naturen i kommunen er grunnlaget for all bosetting. Landskapet og naturressursene er blant de viktigste faktorene for at folk vil bo i kommunen, og attraksjonskraften er grunnlaget for næringene som gjør det mulig å livnære seg. I kommunen finnes en rekke særegne naturverdier. Hallingskarvet, Nordfjella og Hardangervidda har hver sine karakteristiske landskap. Her finnes villreinen, som Norge har et særskilt ansvar for å ivareta. Store deler av kommunen er nasjonalpark. Disse områdene er viktig for å verne særegne naturverdier, men også som attraksjoner og for lokal verdiskaping.

Også den nære naturen er viktig for befolkningens tilgang til friluftsliv og rekreasjon. Turstier og skiløyper, fiskevann og jaktområder er til stor glede for både fastboende og besøkende.

Mål: Ivareta natur, miljø og landskap, som grunnlag for bolyst og trivsel, rekreasjon, næring og arbeid.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. bevare naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag. Kommunen skal bidra til å bremse bortfallet av inngrepsfrie naturområder og ha fokus på ivaretagelse av leveområder for vilt.
2. bevare nærfriluftsområdene slik at innbyggerne har kort vei til naturen. Stier og skiløyper sikres mot nedbygging i arealplan.
3. ha differensiert tilrettelegging for friluftsliv, fra store naturområder uten menneskelige inngrep, til nærfriluftsområder og områder med høy grad av tilrettelegging for å sikre alles muligheter til å drive friluftsliv.
4. sikre lokalbefolkningens tilgang til jakt og fiske gjennom fortsatt kommunalt eierskap i fjelleiendommer.
5. bidra i kampen mot global oppvarming ved å satse på lokale tiltak og holdningsarbeid.
6. jobbe for å redusere utslipp av klimagasser ved å satse på mer bruk av bane, både til person- og godstrafikk og å redusere lokal biltrafikk. Vi skal påvirke nasjonalt og legge til rette lokalt.
7. redusere og forebygge lokal forurensning.

Livsløp

Hol som oppvekstkommune

Et oppvekstmiljø med høy kvalitet er viktig for alle barn og unge sin utvikling. Dette er et felles ansvar som krever samhandling mellom barn, unge og voksne. Gjennom lek og læring i barnehage, skole og fritid, utvikles holdninger, kunnskap og ferdigheter som setter barn og unge i stand til å delta i det sosiale fellesskapet og i et framtidig arbeidsliv. En økende andel barn og unge med utfordringer på ulike områder, vil ha behov for tettere oppfølging for å lykkes i fellesskapet.

Nye pedagognormer og skjerpede kompetansekrav til undervisning i fag og ledelse av skoler og barnehager, betyr at kommunen fortsatt må legge til rette for videre- og etterutdanning for medarbeiderne.

MÅL: Hol kommune vil være en kommune der alle barn og unge mestrer livene sine gjennom læring, tilhørighet og inkludering i hele oppveksten.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. arbeide systematisk i barnehager og skoler for et inkluderende læringsmiljø med faglig høy kvalitet på innhold og aktivitet.
2. imøtekomme barn og unges behov gjennom forebyggende arbeid, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.
3. gjennom strategisk kompetansestyring sikre at alle medarbeidere har kompetanse som dekker gjeldende statlige krav og kompetanse det ellers er behov for.
4. ha skoler der det er tilstrekkelig elevgrunnlag, og nærskoleprinsippet skal gjelde. Barnehagestrukturen skal sikre forutsigbarhet og gjøre at det blir en naturlig overgang til den skolen som er nærmest hjemmet. Virksomhetene skal ha tidsriktig utstyr, bygg og uteområder.
5. sørge for å ha et bredt fritidstilbud til barn og unge med god tilgjengelighet som sikrer at alle har mulighet til å delta.
6. arbeide med bevisst ressursutnyttelse i forhold til tjenestekvaliteten i alle virksomheter.

Hol som helse- og omsorgskommune

Helse- og omsorgstjenestene i kommunen skal fremme god helse for brukerne. Uavhengig av alder og bosted skal brukerne kjenne seg trygge og mestre eget liv.

Gode oppvekstkår og levekår er grunnleggende for en god helse i befolkningen. Hol kommune bidrar til bedre helse gjennom forebyggende tiltak og tilrettelegging for utvikling av sosiale relasjoner, medvirkning og inkludering.

Den demografiske utviklingen tilsier at gjennomsnittsalderen i kommunen vil øke de neste årene. Antall personer over 80 år, vil i 2030 være nært det dobbelte av det det er i dag. Dette innebærer at andelen pleietrengende vil øke.

Samtidig representerer den økte andel eldre i kommunen en positiv ressurs for bidrag til samfunnsnyttige oppgaver.

MÅL: Innbyggere og gjester i Hol kommune skal føle trygghet for egen helse og velferd.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. vektlegge tidlig innsats og forebygging for god helse i befolkningen.
2. ha et helse- og omsorgstilbud som er koordinert og fokuserer på helhet, brukermedvirkning og egenmestring.
3. ha en framtidsrettet utvikling av tjenestetilbudet med fokus på investering i egnede bygg, velferdsteknologi og innovasjon. Kompetanse og infrastruktur skal utvikles for på rett måte å kunne møte den demografiske utvikling.
4. aktivt delta i utvikling av regionalt samarbeid innen helse og omsorg.
5. involvere egne tjenesteytere i organisasjonsutvikling for å sikre kvaliteten og brukeropplevelsen av tjenestene de skal gi.
6. arbeide for at de eldre skal bo lengst mulig i egen bolig. Bruk av velferdsteknologi og Smarthus er en forutsetning.
7. ha økt fokus på psykisk helse. Utvikling av tjenestene skal skje med medvirkning av brukere.
8. sikre at barn får hjelp i sitt nærområde.

Arbeid og næringsutvikling

Eksisterende næringer

Reiselivet er hjørnesteinen i næringslivet i kommunen med 35 % av arbeidsplassene, og det er viktig å støtte opp om videreutvikling av reiselivet i samarbeid med næringen. Bygg og anleggsbransjen har 13% av arbeidsplassene, med hovedtyngden av byggevirksomhetene knyttet til fritidsboliger og reiselivsrelaterte bygg. I snitt de siste fem årene er det gitt igangsettingstillatelser til 71 hytter årlig. Med en tomtereserve på over 5000 tomter i kommunen og samme utbyggingstakt, har bygg- og anleggsnæringen arbeid med bygging av fritidsboliger de neste 70 årene.

Geilo sentrum har gjennomgått en stor oppgradering de siste årene, og har blitt et flott sentrum for en levende bygd og for mange større arrangementer. Her ligger hovedtyngden av butikkene i kommunen, og totalt er ca. 12% av arbeidsplassene knyttet til detaljhandel.

Landbruk er og skal være en viktig næring i Hol kommune, og har hatt en positiv utvikling de siste årene, med økte investeringer og satsing på nisjeprodukter. Det er mange store og varierte lokalmatprodusenter, samt et viltslakteri, i kommunen.

MÅL: Styrke de eksisterende næringer og bidra til utvikling og nyskaping i støttenæringer

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. være tydelig på sin rolle som tilrettelegger og samarbeidspartner for næringslivet, samt jobbe mer utadrettet.
2. sikre og videreutvikle et urbant Geilo sentrum som bygdensentrum og handelssentrum. Ved fremtidige behov for arealer til nye handelsetableringer skal regulerte områder i sentrum tas i bruk. Geilo skal også videreutvikles som bærekraftig reisemål, nasjonalparklandsby og arrangementssentrum.
3. samarbeide med næringsaktørene i reiselivet om utvikling av Geilo/ Hol som destinasjon. Det vektlegges at det ligger stort potensial i utvikling av næringer knyttet til Hol som nasjonalparkkommune og Geilo som nasjonalparklandsby.
4. videreføre arealpolitikk for varme og kalde senger som bærende prinsipp for forvaltning av næringsarealer.

-
-
5. bidra til å opprettholde og videreutvikle landbruksnæringene, og støtte utvikling av nye tilleggsnæringer basert på lokale natur- og kulturressurser og nyskapende drift. Det er viktig med et landbruk i aktiv drift som opprettholder kulturlandskapet.
  6. praktisere streng håndheving av konsesjoner i landbruket for å sikre aktiv gårdsdrift.
  7. være nasjonalparkkommune under merkevaren Norges nasjonalparker. Måltrettet arbeid skal stimulere og bidra til lokal verdiskapning og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren.

Ny næringsutvikling og innovasjon

Hol kommune er en stor reiselivs- og hyttekommune, men trenger flere bein å stå på for å ha et attraktivt og innovativt næringsliv med flere arbeidsplasser. Dagens største næringer er også sterkt konjunkturavhengige. Nå vil kommunen starte en målrettet satsning for å skape et større mangfold i arbeidslivet i kommunen og regionen. Denne satsningen krever kompetanse og nettverk, og det må bygges et miljø for nyskaping og deling av kunnskap. Kommunen skal spille en viktig rolle som rådgiver for gründere som skal skape fremtidens arbeidsplasser. Dette handler om å hjelpe dem å komme i kontakt med kompetansemiljøer, markeder og kapital. Målet for ny næringsutvikling og innovasjon skal bidra til å nå målsettingen om 5000 innbyggere i 2030.

MÅL: Kommunen skal kjennetegnes av et mangfoldig arbeids- og næringsliv, med utvikling av nye næringer og interessant arbeid til alle.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. ha ressurser og kompetanse innen næringsutvikling.
2. arbeide målrettet for nye, varierte arbeidsplasser i kommunen. Det skal tilrettelegges for gründere, og kommunen skal være en aktiv medhjelper i oppstartsfasen, veilede om statlige tilskuddsordninger og kurs mm.
3. stimulere til etablering av flere næringsfelleskap og kompetanseklynger.
4. samarbeide med Hallingdal – Numedal for nye, varierte arbeidsplasser i hele arbeidsregionen.
5. sikre tilgjengelige arealer for næringsutvikling i nye næringer.
6. være offensiv overfor offentlige og private interessenter som kan etablere større virksomheter og arbeidsplasser i kommunen.

Infrastruktur

Samferdsel

Hol kommune er en stor kommune med levende grender. Det er ønskelig at alle skal ha gode muligheter for bruk av sosiale aktiviteter, møteplasser, kommunale tjenester m.m. både i grendene og på Geilo. Med et begrenset kollektivtilbud i kommunen er privatbil det mest brukte transportmiddel. Det er ønskelig å legge til rette for alternativ og mer miljøvennlig transport innad i kommunen, særlig for unge og eldre, men også for de mange besøkende.

Stadig økning i antall besøkende til kommunen, gjør også at det er økende trafikk spesielt inn mot og gjennom Geilo sentrum. Det er derfor viktig at det arbeides for en mer effektiv tilkomst til kommunen fra både øst og vest, på vei og jernbane.

MÅL: Effektiv, trygg og miljøvennlig transport til og fra, og innad i kommunen.

Hol kommune skal:

1. arbeide for å styrke og effektivisere internttransporten i hele kommunen og regionen gjennom å arbeide for en satsing på et bedre kollektivtilbud og etablering av gang- og sykkelveier.
2. arbeide for enklere og kortere reisevei til kommunen med utbedring av vei og bane mellom øst og vest.
3. legge til rette for en enklere og mer effektiv persontransport til Geilo sentrum uten å øke biltrafikken. Det skal arbeides med alternative transportløsninger, tilrettelagte gang- og sykkelveger og alternativer for trafikkavviklingen.
4. være Trafikksikker kommune.

Teknisk infrastruktur

Hol kommune har et overordnet ansvar for en helhetlig, tilfredsstillende infrastruktur i kommunen. Det er derfor nødvendig for kommunen å ha oversikt over tilstanden på eksisterende offentlig infrastruktur, og legge langsiktige utviklingsplaner basert på kommunens arealstrategier.

Det bor 4 520 innbyggere i Hol kommune pr 1.1.2018, men som reiselivskommune oppholder det seg i gjennomsnitt 12 500 mennesker i kommunen, på det meste opp imot 45 000. Dette gir ekstra utfordringer for planlegging og etablering av tilfredsstillende infrastruktur.

Hol kommune har hatt en høy utbyggingstakt de siste tiårene både med sentrumsutvikling, bygging av fritidsboliger og næringsutvikling. Dette har medført et etterslep på nødvendig infrastruktur, særlig på Geilo, som må tas igjen i årene fremover.

MÅL: Hol kommune skal ha en effektiv og miljøvennlig infrastruktur.

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. være en pådriver for fiberutbygging for både bolig og næring.
2. planlegge, etablere og vedlikeholde veier og gang-/sykkelveier, slik at de har en dimensjon og standard som er tilpasset trafikkgrunnlaget og som bedrer tryggheten og trafiksikkerheten både for kjørende, syklende og gående.
3. sikre tilstrekkelig, stabil og effektiv vannforsyning med god drikkevannskvalitet til alle kommunens abonnenter, gjennom nyanlegg og planmessig drift og vedlikehold.
4. sikre at kommunalt avløp til enhver tid fungerer på en effektiv og miljøvennlig måte, gjennom nyanlegg og planmessig drift, vedlikehold og rehabilitering.
5. som planmyndighet ivareta tilfredsstillende infrastrukturbehov i arealplaner, og gjennomføring av tiltak i nødvendig rekkefølge bl.a. gjennom rekkefølgekrav. Det skal også sikres forholdsmessig og rettferdig kostnadsfordeling knyttet til felles infrastruktur, gjennom utbyggingsavtaler.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Innbyggerne oppfatter det som trygt å bo og ferdes i Hol kommune, og slik skal det fortsatt være. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er derfor viktig. Dette arbeidet må ta hensyn til at det til enhver tid befinner seg mange flere mennesker i kommunen enn de fastboende. Kommunen har både trafikkerte riks- og fylkesveger, og jernbane. Her er store og utfordrende naturområder og til tider krevende værforhold. Dette har stor betydning for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i kommunen, også med tanke på bemanningsbehov i beredskapstjenestene.

MÅL: Et trygt og beredt samfunn

Strategier for å nå målet:

Hol kommune skal:

1. forebygge uønskede hendelser gjennom kommunal ROS-analyse.
2. være forberedt på å takle uønskede hendelser og kriser gjennom beredskapsarbeid.
3. arbeide for å beholde politi og nødetater med tilstrekkelig beredskap i kommunen.
4. gjøre de rette klimatilpasningstiltakene for å møte fremtidens utfordringer med våtere og mer ekstremt vær.
5. ha samfunnssikkerhet som gjennomgående fokusområde i all kommunal planlegging og saksbehandling.

LANGSIKTIGE AREALSTRATEGIER

De langsiktige arealstrategiene som legges til grunn for kommuneplanens arealdel innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel. Overordnede mål og strategier for samfunnsutvikling skal forme valg og utforming av arealstrategiene. Disse skal gi klare føringer og rammer for videre planlegging og utbygging i kommunen, og legges til grunn for kommunens vurdering av utbyggingsområder, reguleringsplaner og andre areal- og naturbruksspørsmål.

1. Boligutvikling

1.1 Når kommunen har som mål å øke innbyggertallet, må den sørge for tilstrekkelige arealer til bolig nå og i all overskuelig fremtid. Hovedvekten av utviklingen må komme i tettstedene og grendene. Da er det viktig at disse ikke er bygget inne mellom hytteområder og industriområder. Områdene rundt sentrum som settes av til boligformål, må således være store nok til å tåle vekst i innbyggertallet langt utover planperioden.

1.2 For å få gode boligområder med trivelig nærmiljø og godt oppvekstmiljø, er det viktig at det bor folk i husene. Det blir derfor viktig å, i den grad det er mulig, sørge for at boligområdene har hus som benyttes som helårsbolig og ikke hytter.

1.3 Kommunen har behov for større mangfold i boligtilbudet. Nye typer boliger i sentrumsnære områder, slik som leilighetsbygg og flermannsboliger vil kunne være attraktivt for flere grupper. Unge i en etableringsfase vil kunne få en enklere vei inn på boligmarkedet. Eldre som ønsker kortere vei til tjenester og mindre jobb med stell og vedlikehold av hus og hager, vil kunne flytte til en sentrumsnær leilighet og overlate enebolig eller bruk til neste generasjon eller innflyttere.

2. Sentrumsutvikling Geilo

2.1 Geilo sentrum skal være et kompakt, levende og trivelig sentrum for alle. Det skal være et knutepunkt for ferdsel, handel og forretning, men også et attraktivt bo- og besøkssentrum. Sentrum skal være godt tilrettelagt og tilgjengelig for alle, og ha kapasitet til å ta imot de mange gjestene i høysesongene.

2.2 Videre utvikling av sentrum skal legge til rette for gode møteplasser og flere aktivitetstilbud, på tvers av generasjoner og med en blanding av organiserte og uorganiserte aktiviteter. Geilos historie bør fremheves, og nasjonalparklandsbyprofilen tydeliggjøres.

3. Grendeutvikling

3.1 Helhetlig planlegging av bolig- og næringsområder skal bidra til å skape gode og funksjonelle grendesentrum. Møteplasser og aktivitet i sentrum, er således viktig for å skape levende grender og identitet.

3.2 Det skal finnes areal avsatt til boligutvikling i alle grendene.

3.3 Det skal også finnes næringsareal i grendene, som egner seg for etablering av kontorfellesskap, salgsbedrifter o.l.

4. Næringsutvikling

4.1 Næringsvirksomhet skal i hovedsak etableres i områder avsatt til formålet. Nye områder for industri bør avsettes i tilknytning til eksisterende.

4.2 Geilo skal være et sterkt handelssenter for hele kommunen. Hovedvekten av handelsvirksomheten skal foregå i sentrum. Varehandel som ikke er egnet i sentrumsområder på grunn av plass- og transportbehov, skal lokaliseres i definerte arealer utenfor sentrum og boligområder, langs hovedvei.

5. Offentlig og privat tjenesteyting

5.1 Offentlig og privat tjenesteyting skal så langt det er mulig lokaliseres i, eller tett på, sentrumsområder.

5.2 Nye barnehager skal fortrinnsvis etableres i nærheten av skoler. Eksisterende bygningsmasse skal så langt det er hensiktsmessig benyttes.

6. Transport

6.1 Gode og sikre transportløsninger er viktig i en kommune med bosetting i tettsted og grender.

6.2 Det skal være enkelt å reise til Geilo sentrum, samtidig som sentrum skal skjermes for unødig biltrafikk.

6.3 I områder med spredt bosetting skal det satses på utbygging av gang- og sykkelveinett for å trygge skolevei og ferdsel langs hovedveg. Spesielt gjelder dette der flere tilførselsveger kan «samles» med gang- og sykkelveg til et felles busstopp.

6.4 Kommunen har flere ferdselsårer mellom Østlandet og Vestlandet. Det er viktig å opprettholde disse som helårs forbindelser.

7. Natur og landskap

7.1 Reduksjon av inngrepsfrie naturområder i kommunen skal unngås gjennom fastsettelse av «markagrense» i kommuneplanens arealdel og kommunedelplan for Geilo. Det skal ikke tillates inngrep eller arealdisponeringer som reduserer inngrepsfrie naturområder.

7.2 I Hol kommunes gjeldende arealplaner er det gitt mulighet for et høyt antall nye hytter i hele kommunen, noe som er positivt for utvikling av kommunen fremover i flere tiår. Imidlertid er det ikke ønskelig å øke dette ytterligere, av hensyn til at natur vil være viktig som arena for gode opplevelser for så vel fastboende som gjester. Det skal derfor i planperioden ikke legges opp til at nye areal avsettes til fritidsbebyggelse uten at areal av tilsvarende størrelse tas ut av revisjon av gjeldende arealplaner.

7.3 Områder som ligger i eller over tregrensen skal ikke benyttes til utbygging. Bebyggelse skal heller ikke plasseres så høyt oppe i åsene at silhuetten brytes.

7.4 Turstier, skiløyper og tilrettelagte rekreasjonsområder skal arbeides inn i arealplan og reguleringsplaner slik at de sikres mot inngrep og nedbygging. Spesielt viktig blir det å beholde uavbrutt tilgang fra sentrumsområdene til naturområdene. Hovedskiløypene skal reguleres med 30 meters bredde, og kryssende vei skal være planskilt.

8. Jordvern

8.1 Staten har som målsetting å halvere det årlige bortfallet av dyrket og dyrkbar mark. Hol kommune vil følge opp dette gjennom som hovedprinsipp å være restriktive til å tillate nedbygging av dyrket mark.

9. Kulturminner og kulturlandskap

9.1 Det er viktig å kartlegge og ivareta viktige lokale kulturminner og kulturlandskap. Kulturminnevernplan for Hol kommune skal inneholde oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer og styre forvaltningen av disse. Denne er et kulturminnefaglig verktøy til bruk ved arealforvaltning og planarbeid. Kulturlandskapet er et viktig landskapselement som holdes i hevd gjennom beiting og pleie.

10. Naturmangfold

10.1 Ved all utbygging må natur- og miljøhensyn ha et sterkt fokus for å sikre naturmangfold og allmennhetens tilgang til naturopplevelser i sitt nærmiljø. Ved planlegging av nye byggeområder og infrastrukturtiltak, skal hensynet til naturmangfoldet vektlegges. Dette skal skje ved at arealdisponeringen sammenholdes med, og avveies mot kjente registreringer av lokaliteter som inneholder viktige biologiske elementer. Det må tas høyde for at det kan være nødvendig med ytterligere utredninger dersom kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok. Kommunen skal prioritere å ha oppdaterte databaser for aktuelle utviklingsområder.

VIRKEMIDLER FOR Å GJENNOMFØRE

INTENSJONENE I KOMMUNEPLANEN

Kommuneplanens samfunnsdel peker ut retning og målsettinger for Hol-samfunnet i et langsiktig perspektiv. Dette er det overordnede dokumentet som det skal styres etter over tid. For å lykkes med de oppsatte mål og strategier er det helt nødvendig at en hvert år evner å bryte disse ned i det fireårsperspektivet som det årlige styringsdokumentet Handlings- og økonomiplanen har. I den sammenheng er det nødvendig å legge inn vurderinger vedrørende de virkemidler som løpende må komme til anvendelse. Dette er:

- 1. Økonomi** – I hvilken grad gir økonomien rom for prioriteringer av tiltak, og hvordan kan slike prioriteringer virke forebyggende og kostnadsdempende over tid?
- 2. Struktur** – Vil det være fornuftig å endre strukturer – innen tjenesteyting eller i utbygging og utvikling av kommunen – for på den måten å oppnå mer effektivitet eller mer samlende innsats?
- 3. Organisering** – I hvilken grad vil intern organisering, eller ny organisering av samarbeidet med det sivile kommunesamfunnet være fornuftig?
- 4. Kultur** – Er det behov for å bygge nye og sterkere kulturer og identiteter i Hol, som styrker fellesskap, vekst og utvikling og en vilje til å lykkes?
- 5. Teknologi** – Hvordan bør og kan vi ta i bruk ny teknologi for å forbedre og effektivisere tjenestetilbudet og samhandlingen med innbyggerne?
- 6. Kommunikasjonsprosesser** – Hvordan kan vi forbedre dialogen med innbyggerne og forståelsen for den kompleksiteten som en kommune består av, for på den måten å skape en bedre samhandling?
- 7. Politisk påvirkning** – Enkelte målsettinger og strategier er avhengig av støtte fra overordnede beslutningsmyndigheter. Hvordan kan slik påvirkning koordineres og målrettes?